

ที่ ทส ๑๐๐๕.๒/ว ๕๗ ๑

ถึง หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา
องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม

ด้วยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการสนับสนุนเงินจากแผนงานการปกป้องสภาพภูมิอากาศในระดับสากล (International Climate Initiative: IKI) ของรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ผ่านองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) ในการจัดตั้งกองทุน ThaiCI (Thai Climate Initiative: ThaiCI) ภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์ให้การสนับสนุนทางการเงินในรูปแบบเงินอุดหนุนแก่โครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (mitigation) และการปรับตัวและลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (adaptation) รวมทั้งด้านการส่งเสริมขีดความสามารถในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ผ่านการเปิดรับข้อเสนอโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด ภายใต้กระบวนการพิจารณา กลั่นกรองและอนุมัติโครงการตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ตกลงร่วมกันภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อม โดยโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมุ่งเน้นการสนับสนุนโครงการต้นแบบ หรือขยายผลเพื่อต่อยอดเกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และคณะอนุกรรมการกลั่นกรองโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗ มีมติเห็นชอบให้ประกาศการเปิดรับกรอบแนวคิด (Concept Note) โครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกองทุน ThaiCI ภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อมให้กลุ่มเป้าหมายของกองทุนสิ่งแวดล้อมยื่นกรอบแนวคิดโครงการ นั้น

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงขอประชาสัมพันธ์การเปิดรับกรอบแนวคิด (Concept Note) โครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ThaiCI ภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อม ให้แก่หน่วยงานและภาคีเครือข่ายตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน - ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ หากสนใจสามารถดาวน์โหลดรายละเอียดเอกสารการจัดส่งกรอบแนวคิดโครงการฯ ได้ทาง QR Code ที่ปรากฏตอนท้ายของหนังสือฉบับนี้

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

<https://bit.ly/4eqvJE4>

กลุ่มงานนโยบายและแผน
กองบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๙๗
โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๘๘

ThaiCI
BY ENVIRONMENTAL FUND

ประกาศการเปิดรับกรอบแนวคิด (Concept Note)

โครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกองทุน ThaiCI ภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อม

๑. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับ ๙ ของประเทศที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดในโลกที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว ทั้งจากอุณหภูมิเฉลี่ยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นในฤดูน้ำหลากและน้อยลงในฤดูแล้ง ซึ่งส่งผลให้เกิดภัยธรรมชาติ อาทิ อุทกภัย ภัยแล้ง และวาตภัยที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลเสียหายต่อภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น การเกษตร การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม เป็นต้น รวมถึงการบริหารจัดการน้ำ การพัฒนาเมือง การย้ายถิ่นฐานของประชากร การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และการแพร่กระจายของโรค โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ประเทศไทยต้องเผชิญกับเหตุน้ำท่วมครั้งรุนแรงในมีพื้นที่ ๖๕ จังหวัดจาก ๗๗ จังหวัดของไทยส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ ๙๐๐ ราย รวมทั้งประชากรไม่ต่ำกว่า ๑๓.๖ ล้านคนได้รับผลกระทบ รวมถึงพื้นที่การเกษตรมากกว่า ๒๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรได้รับความเสียหาย ประเทศไทยโดยกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๗ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อแผนการปรับตัวฯ และจัดส่งแผนการปรับตัวฯ ให้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๗ ทั้งนี้ แผนการปรับตัวฯ ของประเทศไทยมุ่งเน้นสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาประเทศ โดยผลักดันให้เกิดการบูรณาการแนวทางและมาตรการในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกภาคส่วน รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพและความตระหนักรู้ในทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความพร้อมในการดำเนินมาตรการนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการสนับสนุนเงินจากแผนงานการปกป้องสภาพภูมิอากาศในระดับสากล (International Climate Initiative: IKI) ของรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ผ่านองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) ในการจัดตั้งกองทุน ThaiCI มีวัตถุประสงค์ให้การสนับสนุนทางการเงินในรูปแบบเงินอุดหนุนแก่โครงการด้านการปรับตัวและลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (adaptation) รวมทั้งด้านการส่งเสริมขีดความสามารถในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ผ่านการเปิดรับข้อเสนอโครงการ ภายใต้กระบวนการพิจารณากลั่นกรองและอนุมัติโครงการตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ตกลงร่วมกันภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญแก่โครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สามารถเป็นต้นแบบ และขยายผลเพื่อต่อยอดการดำเนินการต่อไปได้ เพื่อให้การพัฒนาข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ (Full Funding Proposal) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่แท้จริงในด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงเปิดรับกรอบแนวคิด (Concept Note) โครงการ เพื่อกลั่นกรองความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ และเสนอแนวคิด/แนวทางในการพัฒนาข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ (Full Funding Proposal) เพื่อขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ThaiCI ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อกลั่นกรองความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ และเสนอแนวคิด/แนวทางในการพัฒนาข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ (Full Funding Proposal) เพื่อขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน ThaiCI ภายใต้กระบวนการพิจารณากลั่นกรองและอนุมัติโครงการตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของกองทุนสิ่งแวดล้อม

๓. ขอบเขตสำหรับกิจกรรมโครงการที่สามารถขอรับการสนับสนุน

๓.๑ โครงการตามกรอบทิศทาง การสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ในกรอบที่ ๒ การบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเด็นย่อย ๒.๒ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีขอบเขต/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓.๑.๑ การเสริมสร้างความรู้ สร้างจิตสำนึกและความตระหนัก การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติจากสภาพภูมิอากาศ

๓.๑.๒ การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความยืดหยุ่นของชุมชนและเครือข่าย ในการปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น

- จัดการป่าชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน เพื่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในด้านการดำรงชีวิต การทำมาหากิน และการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้ยั่งยืน
- ปรับรูปแบบการเกษตรเป็นเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น โคก หนอง นา จัดการแปลงเพาะปลูก จัดการดินและน้ำ เป็นต้น
- ลดผลกระทบหรือการป้องกันความเสี่ยงจากการกัดเซาะพื้นที่ชายฝั่ง
- ติดตาม เฝ้าระวังภัยพิบัติ และการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดการณ์ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

๓.๑.๓ ส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓.๒ เป็นโครงการนำร่องหรือสาธิตกิจกรรม และมีการสร้างความตระหนักรู้ให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ดำเนินโครงการ ใน ๖ สาขาหลัก คือ (๑) การจัดการน้ำ (๒) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร (๓) การท่องเที่ยว (๔) สาธารณสุข (๕) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (๖) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ หรือเป็นการดำเนินงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในหลายสาขา (Cross Cutting Issues) ที่ส่งเสริมความเข้มแข็ง มั่นคง และเตรียมความพร้อมให้แก่ระบบเศรษฐกิจสังคมภายใต้ภาวะกดดันจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในปัจจุบันและในระยะยาว รวมทั้ง การสร้างความตระหนักที่เหมาะสมของสังคมเพื่อขับเคลื่อนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔. งบประมาณการสนับสนุน กรอบวงเงินสนับสนุนรวมทั้งสิ้น ไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท โดยเป็นเงินให้เปล่า โครงการละไม่เกิน ๕ ล้านบาท เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๕. ระยะเวลาการดำเนินงาน ๑๒ - ๒๔ เดือน

๖. เกณฑ์คุณสมบัติสำหรับหน่วยงาน/ผู้มีสิทธิ์ขอรับการสนับสนุน

- ๖.๑ ต้องมีสถานะเป็นนิติบุคคล และเป็นกลุ่มเป้าหมายตามกรอบทิศทางการสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ในกรอบที่ ๒ การบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเด็นย่อย ๒.๒ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ๖.๒ มีกระบวนการทางการเงิน การบัญชี และกระบวนการตรวจสอบภายในของหน่วยงานที่เป็นมาตรฐาน
- ๖.๓ มีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน
- ๖.๔ ต้องไม่เคยมีการร้องเรียนในเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน (ในรอบ ๕ ปี)
- ๖.๕ ไม่เคยเข้าร่วมในโครงการที่ได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุน (ทั้งหมดหรือบางส่วน) จากกองทุนการลงทุนโดยตรงของสหพันธรัฐรัสเซีย (Russian Direct Investment Fund: RDIF) มาร่วมดำเนินโครงการที่ขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุน ThaiCI
- ๖.๖ ต้องไม่อยู่ในรายชื่อบุคคลและองค์กรที่ถูกมาตรการลงโทษของสหประชาชาติและ/หรือสหภาพยุโรป รวมทั้ง จะต้องปฏิบัติตามมาตรการห้ามซื้อ-ขาย นำเข้า-ส่งออกสินค้าบางประเภท หรือข้อจำกัดทางการค้าอื่นใดที่ออกโดยสหประชาชาติ สหภาพยุโรป และสหพันธรัฐเยอรมนีในกรอบการดำเนินการโครงการนี้

๗. ระยะเวลาการเปิดรับกรอบแนวคิดโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน - ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

๘. การส่งกรอบแนวคิดโครงการ

ผู้ยื่นกรอบแนวคิดโครงการสามารถจัดทำเอกสารข้อเสนอกรอบแนวคิด (Concept Note) โครงการรายละเอียดตั้ง **เอกสารแนบท้ายประกาศ** โดยจัดส่งกรอบแนวคิดทางไปรษณีย์ไปยัง “กองบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อม ชั้น ๙ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขที่ ๑๑๘/๑ อาคารทิปโก้ ๒ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐” หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ policy.envfund@onep.go.th ทั้งนี้ ข้อเสนอกรอบแนวคิด (Concept Note) โครงการต้องมีความยาวไม่เกิน 2 หน้ากระดาษขนาด A4 (หรือประมาณ 1,000 คำ)

๙. ขั้นตอนการพิจารณากรอบแนวคิดโครงการ

- ๙.๑ คณะทำงานกลั่นกรองกรอบแนวคิดโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกองทุน ThaiCI ภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อม ภายใต้คณะอนุกรรมการกลั่นกรองโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พิจารณากลั่นกรองกรอบแนวคิดโครงการ
- ๙.๒ ประกาศผลการพิจารณา ภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๘ ผ่านทางเว็บไซต์กองทุนสิ่งแวดล้อม โดยผู้ยื่นกรอบแนวคิดโครงการที่ได้รับการคัดเลือก กองบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อมจะดำเนินการแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบ

๙.๓ หากโครงการใดผ่านการพิจารณาจะได้รับเชิญเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาข้อเสนอโครงการ (Tutoring Workshop) เพื่อให้แนวทาง/ข้อเสนอแนะในการพัฒนาข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ (Full Funding Proposal)

๑๐. เงื่อนไขอื่น ๆ

- ๑๐.๑ การเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาข้อเสนอโครงการเป็นไปโดยความสมัครใจของผู้ยื่นกรอบแนวคิดโครงการที่ได้รับการคัดเลือก
- ๑๐.๒ ผู้ยื่นกรอบแนวคิดโครงการที่ได้รับการคัดเลือกสามารถพัฒนาข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ (Full Funding Proposal) ด้วยตนเอง เพื่อใช้ยื่นขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุน ThaiCI
- ๑๐.๓ ผู้ที่ไม่ยื่นกรอบแนวคิดโครงการมีสิทธิ์ในการยื่นข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ (Full Funding Proposal) เพื่อยื่นขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุน ThaiCI หรือกองทุนสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน

๑๑. ผู้ประสานงาน: กองบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

นางพรรณวดี อารยวงศ์วาท นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

นางสาวภรณ์ธิดา ศรีกิจเกษมวัฒน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

นางสาวชนิษฐา วราชาติ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

โทร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๙๗ - ๙๘

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ policy.envfund@onep.go.th Cc: punvadeea@yahoo.com

อนึ่ง ผู้ยื่นโปรดศึกษาข้อมูลโดยละเอียดก่อนยื่นกรอบแนวคิดโครงการ และผลการพิจารณากรอบแนวคิดโครงการของคณะทำงานกลั่นกรองกรอบแนวคิดโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกองทุน ThaiCI ภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อม ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗

(นางสาวรุ่งอรุณ ญาติบรรทุง)

ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อม

ประธานคณะทำงานกลั่นกรองกรอบแนวคิดโครงการ

ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกองทุน ThaiCI

ภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อม

เอกสารแนบท้าย

การจัดทำเอกสารข้อเสนอกรอบแนวคิด (Concept Note) โครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

หลักการ - เหตุผล - วัตถุประสงค์

การพัฒนาโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะที่ผ่านมา นั้นมักพบว่าข้อเสนอโครงการจำนวนมากนั้นเป็นโครงการที่วางแผนไม่ตรงประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสับสนในความเข้าใจถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเป้าหมายที่แท้จริงของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้นเอกสารนี้จึงได้ถูกเรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้ง เป็นการกำหนดบริบทของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสำหรับโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

นอกจากนั้น การพัฒนาโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น ยังสามารถทำได้โดยการจัดทำเอกสารกรอบแนวคิดเพื่อเตรียมการพัฒนาโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเป็นการเสนอแนวคิดของโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแบบย่อเพื่อขอรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาข้อเสนอโครงการแบบเต็มรูปแบบในลำดับต่อไป การนำเสนอแนวคิดและแนวทางของโครงการในขั้นตอนนี้จะช่วยให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาโครงการให้เกิดขึ้นในบริบทและแนวทางที่เหมาะสมได้มากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นนี้ เอกสารนี้จึงประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมความรู้และความเข้าใจที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันเป็นพื้นฐานต่อการวางแผนพัฒนาโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ กรอบแนวคิดพื้นฐานของโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อเป็นตัวอย่างแนวทางสำหรับโครงการที่จะพัฒนาขึ้น

- ส่วนที่ 1: ความรู้พื้นฐานโดยสังเขปเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ส่วนที่ 2: ตัวอย่างกรอบแนวคิดเพื่อเตรียมการออกแบบโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ส่วนที่ 3: เอกสารข้อเสนอกรอบแนวคิดโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ส่วนที่ 1: ความรู้พื้นฐานโดยสังเขปเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

สังคมไทยหรือสังคมใด ๆ ก็ตามล้วนอยู่ภายใต้อิทธิพลของภูมิอากาศมาโดยตลอด ทุกสังคมต้องการสภาพอากาศที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตและทำมาหากินได้อย่างราบรื่นและปลอดภัย แต่สภาพอากาศในแต่ละปีนั้นไม่ได้คงที่เสมอไป มีความแปรปรวนบ้างเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เช่น บางปีร้อนมาก บางปีหนาวมาก บางปีฝนน้อย บางปีฝนน้อย บางปีมีพายุพัดผ่านหลายลูก เป็นต้น และในหลายกรณีความแปรปรวนของสภาพอากาศเหล่านี้ส่งผลทางลบแก่สังคมและระบบเศรษฐกิจของไทยหลายประการ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ ภาวะสภาพอากาศรุนแรง เช่น ฝนตกหนัก - พายุ ลมแรง - ฝนแล้ง ที่เกิดขึ้นในบางปีได้ก่อให้เกิดความสูญเสียและเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ ความผิดปกติของฤดูกาลในบางรูปแบบ ซึ่งแม้จะไม่ก่อให้เกิดภัยพิบัติ แต่ก็ส่งผลกระทบต่อการค้าเดินวิถีชีวิตหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจของหลายภาคส่วนหลายชุมชน เช่น ฤดูหนาวที่สั้นในบางปีส่งผลต่อกิจกรรมท่องเที่ยวในบางพื้นที่ ซึ่งมีผลสืบเนื่องไปยังห่วงโซ่ธุรกิจของภาคการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในระยะที่ผ่านมาสังคมไทยก็มักจะมีมือกับสถานการณ์กันได้ในระดับหนึ่ง

แต่เมื่อมองออกไปในอนาคตระยะยาวแล้ว ความแปรปรวนของสภาพอากาศที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวนี้อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากภาวะโลกร้อน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ และเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ กล่าวคือรูปแบบฤดูกาลอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น หน้าร้อนยาว และร้อนจัดกว่าปัจจุบัน หน้าหนาวสั้น และไม่หนาวเท่ากับที่เคยเป็นมา เป็นต้น นอกจากนี้สภาพอากาศรุนแรงที่เคยเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวในปัจจุบันนี้อาจเกิดบ่อยขึ้น รุนแรงมากขึ้น หรือ ครอบคลุมพื้นที่ที่เปลี่ยนไปจากเดิม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อให้เกิดคำถามว่า สังคมและระบบเศรษฐกิจจะเกิดความเดือดร้อนและเสียหายมากขึ้นหรือไม่ เพียงไร ภายใต้ความแปรปรวนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต และการรับมือกับสถานการณ์เฉพาะหน้าในลักษณะปีต่อปีอย่างที่เป็นอยู่นี้ จะสามารถใช้ได้อีกนานเพียงไร นอกจากนี้แล้ว การวางแผนพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ ยังจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่ หรือเป็นการลงทุนที่สูญเปล่าหรือไม่ หรือเป็นการผลักดันให้สังคมและระบบเศรษฐกิจในพื้นที่นั้น ๆ เกิดความเสี่ยงที่ต่างออกไปหรือไม่ ภายใต้สถานการณ์ที่ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้น หากสังคมและระบบเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะเดือดร้อนและเสียหายมากขึ้นจากสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิม ตลอดจนเกิดความท้าทายใหม่ต่อการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ต่าง ๆ จึงเกิดเป็นความจำเป็นที่จะต้องคิดวางแผนสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงต่อภูมิอากาศในระยะยาวเพื่อให้สังคมและระบบเศรษฐกิจก้าวไปข้างหน้า และอยู่กับอนาคตที่อาจเปลี่ยนแปลงไปนี้ได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเพื่อให้แผนพัฒนาต่าง ๆ ยังคงบรรลุเป้าหมายได้ในระยะยาว

อย่างไรก็ดี การวางแผนงานด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา มักพบเห็นได้ในขอบเขตที่จำกัด และในหลายกรณีก็มักเป็นการวางแผนที่ไม่ได้ตรงประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสับสนในความเข้าใจถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเป้าหมายที่แท้จริงของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้น การทำความเข้าใจถึงหลักการ และแนวคิดพื้นฐานว่าด้วยการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับผู้ที่พัฒนาโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยอาจเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจต่อความหมายของคำเหล่านี้เป็นพื้นฐาน

- **ภูมิอากาศ (Climate)** เป็นการสรุปลักษณะของสภาพอากาศ (Weather) ของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ขึ้นจากรูปแบบของสภาพอากาศที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน โดยสรุปขึ้นจากข้อมูลสภาพอากาศในห้วงเวลายาวนานพอสมควร (หมายเหตุ - ทางอุตุนิยมวิทยาสรุปขึ้นจากสภาพอากาศในห้วงเวลา 30 ปี) ตัวอย่าง เช่น จังหวัด ก. มีฝนตกกรายปีเฉลี่ย 1500 มม. โดยฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และสิ้นสุดในเดือนตุลาคม โดยในปีที่เคยมีฝนที่ตกหนักที่สุดมีปริมาณฝน 1800 มม. และปีที่ฝนน้อยที่สุดมีปริมาณฝน 1200 มม. ฯลฯ ทั้งนี้คำว่า ภูมิอากาศ นี้มิได้หมายความถึงลักษณะหรือสภาพอากาศของเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นการเฉพาะ เช่น ปริมาณฝนของกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2566 ไม่จัดว่าเป็นภูมิอากาศ

- **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** คือ รูปแบบของภูมิอากาศในอนาคตที่แตกต่างไปจากปัจจุบันอันเป็นผลมาจากภาวะโลกร้อนที่มีความรุนแรงมากขึ้น ตัวอย่าง เช่น จังหวัด ก. มีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณฝนตกกรายปีเฉลี่ย โดยเปลี่ยนจาก 1500 มม. เป็น 1600 มม. และมีการขยับเลื่อนของฤดูฝน โดยจะเริ่มต้นและสิ้นสุดช้ากว่าในปัจจุบัน 1 เดือน โดยฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน และสิ้นสุดในเดือนพฤศจิกายน และมีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณฝนในปีที่มีฝนตกมากที่สุด โดยจะมีปริมาณฝน 1900 มม. และปีที่ฝนน้อยที่สุดมีปริมาณฝน 1100 มม. ฯลฯ ทั้งนี้ ความสับสนที่มักพบในการพัฒนาโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ การใช้บริบทของสภาพอากาศ (weather) ซึ่งมีความแปรปรวนในระดับหนึ่งโดยธรรมชาติ โดยไม่ได้จับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ถูกต้องในการวางแผนโครงการนั้น ๆ

ประเด็นที่ควรพิจารณาคือ เมื่อพูดถึงการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศแล้ว เรามักหมายความถึงการมองออกไปในอนาคตระยะยาว ซึ่งอาจยาวนานถึง 30 - 40 - 50 ปี เพื่อที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน และทำความเข้าใจถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประกอบการทำความเข้าใจถึงความเสี่ยงที่ระบบเศรษฐกิจสังคมอาจเผชิญในอนาคต

เราอาจพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศใน 2 ลักษณะหลัก ๆ คือ

- การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลในรูปแบบต่าง ๆ ดังตัวอย่างเช่น การเริ่มต้นและสิ้นสุดของฤดูกาลเปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ หน้าหนาวสั้น หน้าร้อนยาว หน้าร้อนเริ่มต้นเร็วขึ้น เป็นต้น หรือ ลักษณะของฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ หน้าร้อนร้อนจัดขึ้นกว่าเดิม และมีจำนวนวันที่อากาศร้อนจัดเพิ่มมากขึ้น การกระจายตัวของฝนในช่วงหน้าฝนเปลี่ยนไป ฝนต้นฤดูมีน้อยลง แต่ฝนช่วงปลายฤดูมีเพิ่มมากขึ้น จำนวนวันฝนตกในรอบปีลดน้อยลง แต่จำนวนวันฝนตกหนักเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

- การเปลี่ยนแปลงความถี่และความรุนแรงของเหตุการณ์สภาพอากาศรุนแรงที่ก่อให้เกิดเป็นภัยพิบัติเมื่อพิจารณาในห้วงเวลาหนึ่ง เช่น ภาวะฝนทิ้งช่วงยาวนาน ก่อให้เกิดภัยแล้ง / ภาวะฝนตกหนักในเวลาสั้น ๆ ก่อให้เกิดภัยน้ำท่วม เป็นต้น อาจมีความถี่มากขึ้น กล่าวคือ ภัยแล้งรุนแรงที่เดิมมักเกิดขึ้น 2 ครั้งในรอบ 10 ปี อาจเปลี่ยนแปลงไป โดยอาจเกิด 4 ครั้งในรอบ 10 ปี เป็นต้น ซึ่งนอกจากการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความถี่แล้ว ยังอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องระดับความรุนแรง ตลอดจนพื้นที่ที่ประสบภัยอีกด้วย

- **การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** คือ การดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงความเดือดร้อน (หรือผลกระทบทางลบต่าง ๆ) ที่ชุมชนหรือกลุ่มเศรษฐกิจสังคมต่าง ๆ ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ประสบ อันเนื่องมาจากสภาพอากาศ/ภูมิอากาศที่ไม่เหมาะสมแก่การดำเนินชีวิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเมื่อพิจารณาในแง่นี้ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นเป็นหนทางไปสู่เป้าหมายคือ การสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงให้แก่ระบบเศรษฐกิจสังคมภายใต้ภาวะกดดันจากสภาพอากาศ - ภูมิอากาศทั้งในปัจจุบันและในระยะยาว ซึ่งอาจเป็นการดำเนินการเพื่อลดโอกาสที่สังคม

จะเผชิญกับภัยคุกคามจากสภาพอากาศในรูปแบบต่าง ๆ และ/หรือ การลดระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจสังคมจากสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนการมีทางเลือกหลายทางในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ภายใต้ความแปรปรวนของสภาพอากาศในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และยังหมายความรวมถึงการมีความสามารถในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจสังคมจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสภาพอากาศในรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย

UNFCCC: Adaptation refers to adjustments in ecological, social or economic systems in response to actual or expected climatic stimuli and their effects. It refers to changes in processes, practices and structures to moderate potential damages or to benefit from opportunities associated with climate change. In simple terms, countries and communities need to develop adaptation solutions and implement actions to respond to current and future climate change impacts.

IPCC: In human systems, the process of adjustment to actual or expected climate and its effects, in order to moderate harm or exploit beneficial opportunities. In natural systems, the process of adjustment to actual climate and its effects; human intervention may facilitate adjustment to expected climate and its effects.

ตัวอย่างการให้คำจำกัดความของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับสากล

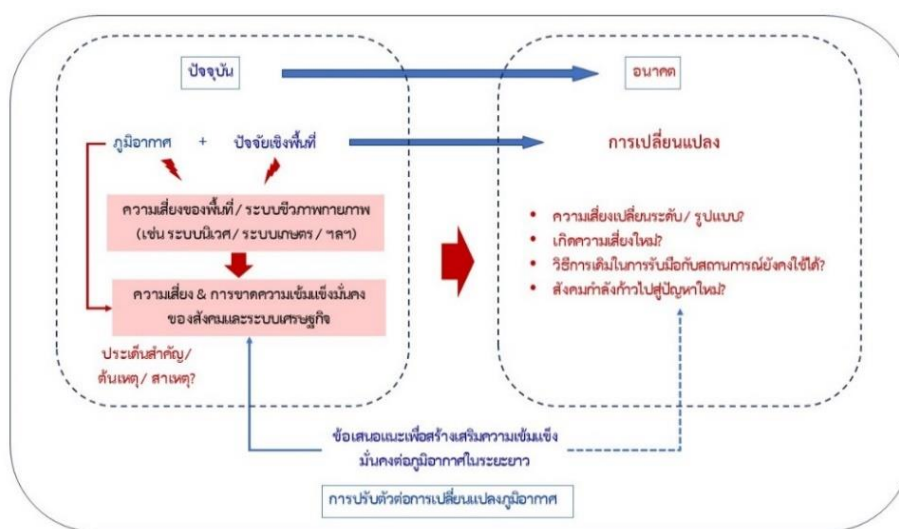
การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นไม่ได้เป็นเพียงการเตรียมการรับมือภัยพิบัติโดยการป้องกันภัยคุกคามจากสภาพอากาศรุนแรงที่ก่อให้เกิดภัยพิบัติและสร้างความสูญเสียและเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจสังคมในระยะยาวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเตรียมความพร้อมให้แก่ระบบเศรษฐกิจสังคมต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในรูปแบบอื่น ๆ อีกที่ไม่ได้เกิดขึ้นในรูปแบบของภัยพิบัติอีกด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฤดูกาล ได้แก่ ระยะเวลาที่มีอากาศร้อน - หนาวเปลี่ยนแปลงไป ระดับความร้อน - หนาวในแต่ละฤดูกาลเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณและการกระจายตัวของฝนเปลี่ยนแปลงไป การเริ่มต้นและสิ้นสุดของฤดูกาลต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ และอาจเคยเกิดขึ้นบ้างแล้วในอดีต - ปัจจุบันในรูปแบบของความแปรปรวนของสภาพอากาศในบางปี โดยที่ระบบเศรษฐกิจสังคมยังพอที่จะรับมือกับสถานการณ์เมื่อเกิดความแปรปรวนของสภาพอากาศดังกล่าวได้บ้าง แต่เมื่อความแปรปรวนเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงในอนาคตสังคมจำเป็นต้องคำนึงถึงการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ โครงสร้างเศรษฐกิจสังคม เพื่อให้สังคมและระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ต่าง ๆ เกิดความเข้มแข็งมั่นคงต่อสภาพอากาศ เช่น การเปลี่ยนรูปแบบการเกษตร การปรับโครงสร้างที่อยู่อาศัย การปรับรูปแบบการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในระยะยาว การปรับรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ขึ้นกับสภาพอากาศบางรูปแบบ เป็นต้น

การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นอาจดำเนินการโดยการใช้ยุทธศาสตร์หรือแผนการที่จะขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจสังคมไปสู่ความเข้มแข็งมั่นคงภายใต้สภาพการณ์ที่ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันโดยไม่จำเป็นต้องยึดติดกับการรักษาสถานภาพปัจจุบันของสังคมและระบบ

เศรษฐกิจที่เป็นอยู่นี้เอาไว้ในอนาคตระยะยาว โดยอาจเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคม และ/หรือ การมีวิธีการจัดการความเสี่ยงจากผลกระทบของสภาพอากาศที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังอาจหมายถึงความถึงการปรับยุทธศาสตร์ - แผนพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อให้มั่นใจได้ว่านโยบายการพัฒนาต่าง ๆ จะยังคงบรรลุเป้าหมายในอนาคตและไม่นำสังคมไปสู่ปัญหาใหม่ภายใต้สถานการณ์ที่ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

กรอบแนวคิดว่าด้วยการวางแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเป้าหมายของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น คือ การสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงให้แก่ระบบเศรษฐกิจสังคมภายใต้ภาวะกดดันจากสภาพอากาศ - ภูมิอากาศ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตระยะยาว ดังนั้น การวางแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงอาจพิจารณาได้ดังตัวอย่างกรอบแนวคิดในภาพประกอบนี้

ตัวอย่างกรอบแนวคิดของการวางแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเด็นที่พึงพิจารณา คือ การวางแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นมุ่งเข้าไปที่การลดหรือจัดการความเสี่ยงที่ระบบเศรษฐกิจสังคมเผชิญจากความแปรปรวนของสภาพอากาศและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคต ซึ่งความเสี่ยงในที่นี้อาจหมายถึงผลสืบเนื่องในทางลบที่สังคมและระบบเศรษฐกิจจะได้รับจากสภาพอากาศ/ภูมิอากาศ โดยพิจารณาถึงปัจจัยด้านสภาพอากาศ/ภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อความเป็นอยู่และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ประกอบกับปัจจัยเชิงพื้นที่ที่อาจส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจสังคมนั้น ๆ ได้รับผลจากสภาพอากาศมาก - น้อยแตกต่างกันไป ตัวอย่างเช่น ชุมชนที่อยู่ในที่ราบริมฝั่งแม่น้ำจะได้รับผลจากภาวะน้ำท่วมได้มากกว่าชุมชนที่อยู่ในที่ดอน หรือ การที่ชุมชนต้องพึ่งพาสภาพอากาศที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสูง ก็จะได้รับผลกระทบและเกิดความเสียหายได้สูง ตัวอย่างเช่น ภาคสวนการท่องเที่ยวในบางจังหวัดที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไปเที่ยวในช่วงเวลาสั้น ๆ ในฤดูหนาวก็อาจได้รับผลมากและผู้ประกอบการท่องเที่ยวในห่วงโซ่ธุรกิจก็เกิดความเสียหายหากฤดูหนาวไม่หนาวและมีระยะสั้นกว่าปกติ เป็นต้น

เราอาจพิจารณาถึงการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้โดยการรวบรวมการปรับตัวเข้ากับนโยบาย - แผนงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนเป็นรูปธรรมได้ง่าย ตัวอย่างเช่น

- การส่งเสริมการเกษตร => การปรับระบบเกษตรให้สอดคล้องกับความแปรปรวนของสภาพอากาศ / แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคต เป็นต้น
- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ => การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าชุมชนเพื่อใช้เป็นฐานทรัพยากรเพื่อช่วยรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจครัวเรือนที่ได้รับผลจากความแปรปรวนของสภาพอากาศ / แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคต เป็นต้น
- การลดทอนความยากจน => การพัฒนาแหล่งรายได้ใหม่ให้แก่ชุมชนเพื่อรับมือกับผลผลิตเกษตรที่ผันผวนตามความแปรปรวนของสภาพอากาศ / แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคต เป็นต้น
- การวางผังเมือง => การวางแผนพัฒนาเมือง การกำหนดรูปแบบการใช้ที่ดิน การออกแบบโครงสร้างบริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจสังคมเมืองมีความเข้มแข็งมั่นคงต่อความแปรปรวนของสภาพอากาศ / แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคต เป็นต้น
- การปรับทิศทางธุรกิจ => การกำหนดเป้าหมายทางธุรกิจ / วิธีการดำเนินธุรกิจ (repositioning, rebrand, remarketing) เพื่อลดการพึ่งพาสภาพอากาศที่เหมาะสม เป็นต้น

ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเตรียมการรับมือภัยพิบัติ

การวางแผนด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะที่ผ่านมา เรามักพบความสับสนระหว่างการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเตรียมการรับมือภัยพิบัติ ซึ่งทั้งสองเรื่องนี้มีส่วนคาบเกี่ยวและแตกต่างกันอยู่พอสมควร โดยอาจพิจารณาประเด็นสำคัญได้ดังนี้คือ

- การพิจารณาถึงปัจจัยด้านสภาพอากาศที่ส่งผลให้เกิดความจำเป็นที่ต้องมีการดำเนินการบางอย่างนั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การเตรียมการรับมือภัยพิบัตินั้น จะพิจารณาถึงเรื่องสภาพอากาศรุนแรงเป็นหลัก เช่น พายุที่ก่อให้เกิดฝนตกหนักเกิดน้ำท่วมเป็นอุทกภัย หรือ ภาวะฝนทิ้งช่วงที่ยาวนานก่อให้เกิดภัยแล้ง เป็นต้น แต่การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น พิจารณาในกรอบที่กว้างกว่า โดยพิจารณารวมถึงความแปรปรวนของสภาพอากาศในแต่ละฤดูกาลในลักษณะต่าง ๆ ด้วย โดยไม่จำกัดอยู่เพียงในเรื่องของภัยพิบัติอันเนื่องมาจากสภาพอากาศรุนแรงเท่านั้น
- กรอบเวลาในการพิจารณาการวางแผนนั้นมีความแตกต่างกัน โดยการเตรียมการรับมือภัยพิบัติมักพิจารณาถึงปัญหาจากสภาพอากาศรุนแรงที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน แต่การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นพิจารณารวมถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในระยะยาว โดยอาจพิจารณาไกลออกไปในอนาคตหลายสิบปีข้างหน้า
- รูปแบบและเป้าหมายของการดำเนินการนั้น มีความแตกต่างกัน โดยการเตรียมการรับมือภัยพิบัติมักมุ่งเป้าหมายไปที่การป้องกัน และ/หรือ การลดทอนความรุนแรงของภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่หนึ่ง ๆ และอาจมีกรอบการดำเนินการที่รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมให้แก่ระบบเศรษฐกิจสังคม เพื่อรับมือกับภัยพิบัติในแต่ละครั้งได้อย่างเหมาะสม แต่การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น มีกรอบการดำเนินงานที่กว้างกว่า โดยครอบคลุมถึงการปรับแนวทางการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่หนึ่ง ๆ เพื่อลดโอกาสที่สังคมจะเผชิญกับภัยคุกคามจากสภาพอากาศในรูปแบบต่าง ๆ และ/หรือ การลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการมีทางเลือกหลายทางในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ภายใต้ความแปรปรวนของสภาพอากาศในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (ตัวอย่างเช่น การปรับระบบเกษตร การเปลี่ยนจากการทำนาปีในฤดูฝนมาเป็น

การทำนาปรังหลังฤดูฝน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาจากภาวะน้ำท่วมซ้ำซาก หรือ การวางแผนพัฒนาเมือง โดยการกำหนดรูปแบบการใช้ที่ดิน เพื่อวางกรอบการเติบโตของเมืองที่ไม่ขยายตัวไปในพื้นที่เสี่ยง หรือ การวางแผนพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่หนึ่ง เพื่อกระจายการท่องเที่ยวที่เคยกระจุกตัวอยู่ในช่วงฤดูหนาวให้เป็นการท่องเที่ยวที่สามารถดำเนินไปได้ตลอดปี เพื่อเตรียมพร้อมกับแนวโน้มที่ฤดูหนาวในพื้นที่อาจลดสั้นลงอย่างมากในอนาคต เป็นต้น)

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นมิใช่เป็นเพียงการจัดการกับภัยธรรมชาติจากสภาพอากาศรุนแรงที่อาจมาในรูปแบบของภัยพิบัติ ซึ่งอาจมีความถี่และความรุนแรงที่เปลี่ยนไปเท่านั้น แต่การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น มีเป้าหมายเพื่อลดระดับความเดือดร้อนและผลกระทบทางลบในรูปแบบอื่น ๆ จากสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจ ซึ่งนอกจากจะเป็นภัยพิบัติที่ก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียแล้ว ยังรวมถึงข้อขัดข้องหรือข้อจำกัดในการดำเนินวิถีชีวิตตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ อันเนื่องมาจากรูปแบบฤดูกาลที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ อีกด้วย โดยกรอบดำเนินการของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น คือ การสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงของภาคส่วน /กลุ่มสังคม - ชุมชน /ระบบเศรษฐกิจ ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ต่อภัยคุกคามจากสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจดำเนินการโดยการยกระดับการป้องกันหรือเตรียมการรับมือภัยพิบัติ และยังสามารถดำเนินการโดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมอีกด้วย ซึ่งในแง่นี้ การเตรียมการรับมือภัยพิบัติในบางรูปแบบนั้น ก็อาจพิจารณาได้ว่าเป็นการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้เช่นกัน แต่การให้เหตุผลประกอบการดำเนินงานนั้นจะต้องชี้ให้เห็นถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการในแง่ของการสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงของระบบสังคมและเศรษฐกิจต่อสภาพอากาศ/ภูมิอากาศในพื้นที่ดำเนินการในระยะยาวได้

ความตระหนักที่เหมาะสมของสังคมเพื่อขับเคลื่อนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศนั้นเป็นเหตุให้สังคมจำเป็นต้องคำนึงถึงการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ตลอดจนโครงสร้างเศรษฐกิจสังคม เพื่อให้สังคมและระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ต่าง ๆ เกิดความเข้มแข็งมั่นคงต่อสภาพอากาศในระยะยาว เช่น การเปลี่ยนรูปแบบการเกษตร การปรับโครงสร้างที่อยู่อาศัย การปรับรูปแบบการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในระยะยาว การปรับรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ขึ้นกับสภาพอากาศบางรูปแบบ เป็นต้น ซึ่งการปรับเปลี่ยนเหล่านี้ต้องการการปรับวิถีคิดและทัศนคติหลายประการเพื่อให้เกิดการวางแผนและการขับเคลื่อนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เป็นรูปธรรม โดยผ่านการสร้างความตระหนักที่เหมาะสมเป็นแรงขับ

การสร้างความตระหนักที่จะช่วยสนับสนุนการวางแผนและการขับเคลื่อนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น มิใช่เพียงการให้ความรู้เรื่องโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคตเท่านั้น แต่เป็นการสร้างความตระหนักถึงความเสี่ยงจากสภาพอากาศที่สังคมและระบบเศรษฐกิจเผชิญอยู่และการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น และตระหนักว่าสังคมจะอยู่กันอย่างเดิมต่อไปไม่ได้แล้ว แต่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการบางประการเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีความเข้มแข็งมั่นคงและยั่งยืนต่อภาวะกดดันหรือภัยคุกคามจากสภาพอากาศไม่ว่าจะมาในรูปแบบใดก็ตาม ซึ่งอาจเป็นมาตรการระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวที่เป็นเรื่องของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสังคม โดยความตระหนักนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างสภาพอากาศรูปแบบต่าง ๆ ต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมหนึ่ง ๆ อันเป็นความเข้าใจถึงระดับและเงื่อนไขที่สังคมจำเป็นต้องพึ่งพาภูมิอากาศที่เหมาะสม กล่าวคือ เข้าใจถึงรูปแบบของสภาพอากาศที่เอื้อต่อความเป็นอยู่ที่ดี และ

สนับสนุนต่อการดำเนินชีวิตตลอดจนการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้มีเสถียรภาพ นอกจากนี้ ยังต้องเข้าใจถึงปัจจัยเชิงพื้นที่ที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่นั้น ๆ ได้รับความเสียหายหรืออ่อนแอจากสภาพอากาศแตกต่างกัน โดยจะต้องพิจารณาในมุมมองของผู้ที่ได้รับผลกระทบและตกอยู่ในภาวะเดือดร้อนหรือตกอยู่ในความเสี่ยงในสถานการณ์นั้น ๆ

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องการสร้างความตระหนักที่เหมาะสมของสังคมเพื่อขับเคลื่อนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามบริบทที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น อาจกล่าวโดยสรุปถึงประเด็นหลัก ๆ ที่ควรพิจารณาในการสร้างความตระหนักนี้ดังต่อไปนี้

- การสร้างความตระหนักแก่สังคมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการบางอย่างเพื่อให้สังคมมีความมั่นคงต่อสภาพอากาศมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นการคิดถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบของความเป็นอยู่ตลอดจนการทำมาหากิน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวที่กำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องยึดติดกับสถานภาพเดิมที่เป็นอยู่ แต่อาจคิดถึงการทำมาหากินในรูปแบบใหม่โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมให้พึ่งพาสภาพอากาศที่เหมาะสมน้อยลง เป็นต้น ซึ่งความตระหนักนี้อาจเกิดขึ้นจากการสร้างความเข้าใจถึงภาวะกดดันที่สภาพอากาศ/ภูมิอากาศมีต่อสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนความเข้าใจถึงขีดความสามารถหรือความพร้อมของสังคมที่จะรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ เป็นต้น

- การสร้างความตระหนักแก่สังคมถึงการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ประการที่กำลังเกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อแนวโน้มความเสี่ยงที่ระบบเศรษฐกิจสังคมจะได้รับจากสภาพอากาศ/ภูมิอากาศ เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำมาหากิน การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเกษตรในเรื่องของการเพาะปลูกส่งผลให้เกิดความต้องการน้ำในปริมาณและเวลาที่ต่างไปจากเดิม หรือ มีความต้องการช่วงเวลาที่มียุณหภูมิที่เหมาะสมที่แตกต่างไปจากเดิม หรือ การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนที่อาจเผชิญกับน้ำท่วมมากขึ้น หรือการขยายตัวของชุมชนเมืองที่อาจนำมาซึ่งความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคมากขึ้น เป็นต้น โดยการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่เกิดจากแรงขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป็นสิ่งที่สังคมจะต้องตั้งคำถามและหาคำตอบว่า การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะทำให้สังคมมีความอ่อนแอต่อสภาพอากาศมากขึ้นหรือน้อยลงหรือไม่? อย่างไร?

- การสร้างความตระหนักแก่สังคมถึงความจำเป็นในการมองการณ์ไกลในระยะยาวที่ไกลกว่ากรอบเวลาที่คุ้นเคยอยู่ในปัจจุบันเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาชุมชนและสังคม โดยที่จะต้องนำปัจจัยใหม่ ๆ เข้ามาพิจารณาประกอบ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น ทั้งในแง่ของการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพิจารณาถึงการปรับกรอบและกระบวนคิดในเรื่องของการวางแผนที่คำนึงถึงความไม่แน่นอนของอนาคตมากขึ้น เพื่อให้สังคมมีความพร้อมมากขึ้นในการรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด และทำให้แผนพัฒนาที่มีความทนทานต่อเงื่อนไขของอนาคต โดยยังสามารถดำเนินการได้และนำสังคมไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาภายใต้เงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สรุป

เมื่อพิจารณาถึงหลักการและแนวคิดพื้นฐานว่าด้วยการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศดังที่ได้กล่าวมาโดยสังเขปนี้แล้ว เราอาจกำหนดเกณฑ์พื้นฐานของโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความเหมาะสมและอาจใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการได้ดังต่อไปนี้

- เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อความจำเป็นของกลุ่มสังคม และ/หรือ กลุ่มเศรษฐกิจ ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ที่มีความจำเป็นที่ต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กล่าวคือ กลุ่มสังคม และ/หรือ

กลุ่มเศรษฐกิจในพื้นที่หนึ่ง ตกอยู่ในภาวะเดือดร้อนจากสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมในการดำเนินวิถีชีวิตและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีหลักฐานเชิงประจักษ์ถึงความถี่และความรุนแรงในห้วงเวลาหนึ่งที่ผ่านมาที่ยาวนานพอสมควร (เช่น ระยะเวลา 10 ปี เป็นต้น) และชุมชนหรือกลุ่มสังคมเศรษฐกิจนั้นเริ่มขาดความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์เสี่ยงที่เกิดขึ้น หรือ กลไกที่เคยใช้จัดการกับสถานการณ์เสี่ยงหรือภาวะเดือดร้อนนั้นเริ่มขาดประสิทธิภาพจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้สามารถรับมือกับสถานการณ์เสี่ยงได้น้อยลง

นอกจากนั้น ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ ความเสี่ยงหรือความเดือดร้อนของกลุ่มสังคมและ/หรือ กลุ่มเศรษฐกิจนี้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มที่ภูมิอากาศอาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่อาจทำให้กลุ่มสังคม และ/หรือ กลุ่มเศรษฐกิจนี้ได้รับผลทางลบจากสภาพอากาศมากขึ้น โดยพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่นี้ทั้งในแง่ของกายภาพของพื้นที่และระบบสังคมเศรษฐกิจ

- เป็นโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อการสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงของภาคส่วนเศรษฐกิจ และ/หรือ ระบบสังคม เช่น ชุมชน ต่อผลที่อาจได้รับจากสภาพอากาศ/ภูมิอากาศ กล่าวคือ โครงการนี้เป็นการดำเนินการที่สามารถยกระดับความเข้มแข็งมั่นคงของกลุ่มสังคม และ/หรือ กลุ่มเศรษฐกิจ ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ต่อสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมที่อาจทำให้กลุ่มเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่นั้นเกิดความเดือดร้อน เกิดความเสียหายหรือเกิดความเสี่ยงในรูปแบบอื่น ๆ ได้ ทั้งในช่วงระยะเวลาปัจจุบันและในอนาคตระยะยาว โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นเป็นปัจจัยในการวางแผน ทั้งนี้ความเข้มแข็งมั่นคงต่อสภาพอากาศและภูมิอากาศนี้ หมายถึง เมื่อสังคมประสบกับสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมก็ยังสามารถทนทานได้ การดำเนินชีวิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่หยุดชะงัก ไม่เกิดความเสียหาย หรือ หากมีความเสียหาย ก็เสียหายไม่มาก สังคมและระบบเศรษฐกิจยังสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่เดือดร้อน เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงความสามารถในการฟื้นคืน กล่าวคือ หากเกิดความเสียหายก็สามารถฟื้นคืนสู่สภาพปกติได้เร็ว ซึ่งอาจจะมาจากการมีแนวทางที่เหมาะสมรองรับอยู่ หรือมีทางเลือกหลายทางในการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น

โครงการนี้อาจเป็นโครงการที่เป็นการดำเนินการในเชิงวิศวกรรมในรูปแบบต่าง ๆ หรือ เป็นโครงการที่เป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างหรือกิจกรรมของระบบเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะดำเนินการจะเป็นในรูปแบบใดก็ตามล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ได้รับผลจากสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมน้อยลง และ/หรือ สามารถฟื้นตัวได้รวดเร็วมากขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจสังคมมีความเข้มแข็งมั่นคงต่อภูมิอากาศในระยะยาว

- เป็นโครงการที่สร้างความตระหนักที่เหมาะสมของสังคมเพื่อขับเคลื่อนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และนำไปสู่การวางแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต กล่าวคือ

- การสร้างความตระหนักแก่สังคมถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยด้านภูมิอากาศกับความเป็นอยู่ที่ดีการดำเนินวิถีชีวิตและกิจกรรมทางสังคมที่มั่นคง และตระหนักว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการเป็นอยู่ที่ดีนี้อาจกำลังเปลี่ยนแปลงไป

- การสร้างความตระหนักแก่สังคมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการบางอย่างเพื่อให้สังคมมีความเข้มแข็งมั่นคงต่อสภาพอากาศมากขึ้น โดยพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นทั้งในด้าน

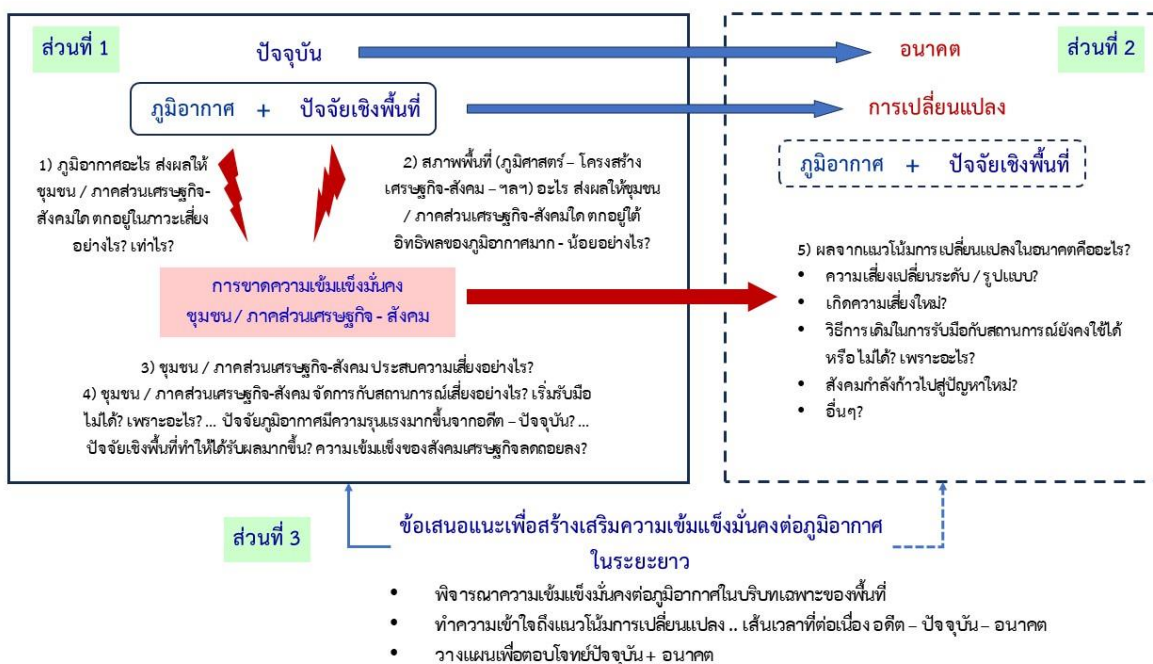
ของภูมิอากาศและสภาพการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และ/หรือ คาดว่าจะเกิดขึ้น อันจะมีผลต่อความเข้มแข็งมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมในระยะยาว

○ การสร้างความตระหนักแก่สังคมถึงความจำเป็นในการมองการณ์ไกลออกไปในอนาคตที่ไกลกว่าที่คุ้นเคยอยู่ในปัจจุบันเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาชุมชนและสังคม ตลอดจนการนำปัจจัยใหม่ ๆ เข้าพิจารณาประกอบในกระบวนการวางแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นทั้งในแง่ของการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความตระหนักที่จำเป็นนี้อาจหมายถึงความรวมถึงความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องแสวงหารูปแบบใหม่ ๆ ในการดำเนินชีวิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยที่ไม่ยึดติดกับรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สังคมสามารถอยู่ได้อย่างมั่นคงมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้การสร้างความตระหนักที่เหมาะสมนี้ให้แก่คนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบันนั้นจัดว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก

ความตระหนักที่เหมาะสมเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานของการวางแผนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ซึ่งจะก่อให้เกิดโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงของชุมชนในระยะยาวที่ตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ส่วนที่ 2: ตัวอย่างกรอบแนวคิดเพื่อเตรียมการออกแบบโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กรอบแนวคิดในการวางแผนโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น อาจพัฒนาขึ้นโดยอิงกับกรอบแนวคิดที่หลากหลาย โดยมีได้จำกัดอยู่เพียงกรอบแนวคิดเดียว อย่างไรก็ตาม สำหรับท่านที่ยังไม่มีกรอบแนวคิดที่ชัดเจนในการออกแบบโครงการอาจพิจารณากรอบแนวคิดดังกล่าวประกอบต่อไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลและเรียบเรียงขึ้นเป็นกรณีศึกษาที่จะดำเนินการ ทั้งนี้ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมมาขึ้นเป็นคำตอบในคำถามต่าง ๆ ในตัวอย่างกรอบแนวคิดนี้เป็นพื้นฐานเพื่อการออกแบบโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมได้ต่อไป

ตัวอย่างกรอบแนวคิดเพื่อเตรียมการจัดทำโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กรอบแนวคิดที่เป็นตัวอย่างนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1: เป็นการอธิบายถึงภาวะการขาดความเข้มแข็งมั่นคงของชุมชน / ภาคส่วนเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่โครงการ ซึ่งจะเป็นการกำหนดบริบทของความจำเป็นของการดำเนินโครงการ และเป้าหมายการดำเนินโครงการในแง่ของการสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงของชุมชน / ภาคส่วนเศรษฐกิจสังคมต่อภาวะคุกคามจากสภาพอากาศ/ภูมิภาค

ส่วนที่ 2: เป็นการมองการณ์ไกลออกไปในอนาคต เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการที่เสนอมานี้จะสามารถเสริมสร้างหรือยกระดับความเข้มแข็งมั่นคงของชุมชน / ภาคส่วนเศรษฐกิจสังคมต่อภาวะคุกคามจากสภาพอากาศ/ภูมิภาคในระยะยาวได้ และการดำเนินการดังกล่าวยังมีความยั่งยืนในอนาคต และ/หรือไม่ชักนำสังคมไปสู่ปัญหาใหม่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (หมายเหตุ: การมองภาพอนาคตในระยะยาวและทำความเข้าใจถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ในพื้นที่ที่จะมีผลต่อความเข้มแข็งมั่นคงของชุมชน / ภาคส่วนเศรษฐกิจสังคมต่อภาวะคุกคามจากสภาพอากาศ/ภูมิภาคนั้น อาจเป็นข้อจำกัดในการออกแบบโครงการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำหรับบางท่าน แต่ผู้พัฒนาโครงการก็อาจพยายามทำความเข้าใจถึงสถานการณ์อนาคตโดยการตั้งสมมุติฐานบนข้อมูลบางประการ และอนุมานถึงผลสืบเนื่องที่อาจเกิดขึ้นแก่ชุมชน / ภาคส่วนเศรษฐกิจสังคมได้)

ส่วนที่ 3: ส่วนนี้เป็นแกนกลางของโครงการ คือ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเป็นการเสนอว่าจะทำอะไรเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงของชุมชน / ภาคส่วนเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่โครงการ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยใช้เนื้อหาที่สังเคราะห์ขึ้นในส่วนที่ 1 และ ส่วนที่ 2 เป็นโจทย์ เพื่อให้ได้การดำเนินการที่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้สามารถประเมินความคุ้มค่าของการดำเนินการได้ ตลอดจนเพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนดำเนินการ เนื่องจากก่อให้เกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม และด้วยการที่คำนึงถึงแนวโน้มของอนาคต (ตามการสังเคราะห์สถานการณ์ในส่วนที่ 2) ก็จะทำให้มั่นใจได้ในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการที่เสนอมานี้จะสามารถสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงของชุมชน / ภาคส่วนเศรษฐกิจสังคมในระยะยาวเมื่อภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันภายใต้ภาวะโลกร้อนที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น

อนึ่ง สำหรับท่านที่พัฒนาโครงการขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดอื่น ก็ควรพิจารณาถึงการเรียบเรียงเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงความเหมาะสมของโครงการได้ภายใต้กรอบโครงเรื่องและบริบทเดียวกัน

ส่วนที่ 3: เอกสารข้อเสนอกรอบแนวคิดโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การจัดทำกรอบแนวคิดเพื่อเตรียมการจัดทำโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนี้เป็นการเสนอแนวคิดของโครงการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยย่อ เพียงเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงแนวคิดและแนวทางในขั้นต้นของโครงการที่คาดว่าจะพัฒนาขึ้น โดยผู้พัฒนาโครงการสามารถเสนอกรอบแนวคิดโครงการตามรูปแบบที่กำหนดดังต่อไปนี้

หน่วยงานผู้เสนอโครงการ ผู้ประสานงาน ที่อยู่/โทรศัพท์/ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ชื่อโครงการ	ระบุรายละเอียดให้ครบถ้วน
โครงการและวัตถุประสงค์	สรุปโดยย่อให้เข้าใจว่า โครงการนี้เป็นดำเนินการอะไร? และมีวัตถุประสงค์ในการสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ-สังคมต่อภูมิอากาศในระยะยาวอย่างไร?
หลักการและเหตุผล	อธิบายโดยสังเขปถึงความจำเป็นที่ต้องมีการดำเนินโครงการนี้ โดยควรครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้ คือ ใคร/อะไร/ที่ไหน .. เสี่ยงต่อภูมิอากาศอะไร อย่างไร เท่าไร .. การเปลี่ยนแปลงในอนาคตอันเป็นประเด็นในโครงการนี้คืออะไร .. ทำไมจึงสมควรต้องมีการดำเนินการดังที่เสนอมา
กรอบการดำเนินโครงการ	แสดงรายการกิจกรรมหลักและเหตุผลประกอบโดยสังเขป เพื่อแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างไร?
เป้าหมายความสำเร็จโครงการ	อธิบายโดยสังเขปถึงผลผลิต – ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการ และชี้แจงว่าการดำเนินโครงการนี้จะช่วยสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ-สังคมต่อภูมิอากาศในระยะยาวได้อย่างไร?

**** เอกสารที่นำเสนอนี้ มีความยาวไม่เกิน 2 หน้ากระดาษขนาด A4 (หรือ ประมาณ 1,000 คำ) ****